

[Avaleht](#) > ... > [Teie Õigused](#) > [Alaealiste Õigused Kohtumenetluses](#) > Latvia

Alaealiste õigused kohtumenetluses

Sisu koostaja:

Läti

Läti

1. Lapse õigus- ja teovõime

Läti õiguse kohaselt on tsiviilkohtumenetluses õigus- ja teovõime isikul, kes on saanud täisealiseks, st 18aastaseks. Alaealisega seotud asja annab kohtusse tema seaduslik esindaja, kelleks on kõige sagedamini lapse vanem või eestkostja.

Seaduses sätestatud juhtudel on alaealisel õigus teostada oma tsiviilmenetlusõigusi iseseisvalt. Sellistel juhtudel võib kaasata seadusliku esindaja, et alaealist kohtumenetluses abistada. Tuleb märkida, et lapsel on õigus väljendada vabalt oma seisukohti ning sel eesmärgil saada ja anda mis tahes liiki teavet. Samuti on lapsel õigus sellele, et ta ükskõik millistes teda puudutavates toimingutes ja menetlustes ära kuulatakse. Kui laps on võimeline arvamust avaldama, tuleb seda vastavalt tema vanusele ja küpsusele arvesse võtta.

2. Juurdepääs kohandatud kohtumenetlustele

Kohtute töö on korraldatud nii, et lapse õiguste ja huvide kaitsega seotud kohtuasju menetletak kiiremas korras.

Last mõjutavates asjades, nagu lahutusmenetlus või lapse põlvnemise kindlakstegemine, on seadusega ette nähtud ulatuslik manööverdamisruum tõendite avaldamiseks. Lapse seisukohtade selgitamiseks ja kohtule esitamiseks kaasatakse tavaliselt pädev kohalik asutus – perekonnakohus, kus töötavad eriväljaõppe saanud spetsialistid, kes selgitavad lapse seisukohad välja lapsele tuttavas keskkonnas.

3. Valdkonnaülesed aspektid

Laste õigusi kaitstakse koostöös perekonna, kesk- ja kohaliku omavalitsuse asutuste, avaliku sektori organisatsioonide ning teiste füüsiliste ja juriidiliste isikutega.

Vastavalt lapse õiguste kaitse seadusele koordineerib kesk- ja kohaliku omavalitsuse asutuste koostööd nende pädevusse kuuluvates laste ja perekondade õiguste kaitsega seotud küsimustes hoolekandeministeerium.

Lätis on kehtestatud erimenetlus (valitsuse 12. septembri 2017. aasta määrus nr 545 institutsioonidevahelise koostöö kohta laste õiguste kaitse valdkonnas) kesk- ja kohaliku omavalitsuse asutuste ning valitsusväliste organisatsioonide vahelise koostöö jaoks kõnealuses valdkonnas. Koostööd aitavad korraldada omavalitsustes moodustatud nõuandvad kollegiaalsed rühmad ja lasteasjade koostöönõukogu. Muu hulgas uurivad koostöörühmad lapse õiguste võimalikku rikkumist juhtudel, kui on vaja kiiret tegutsemist ja mitme institutsiooni koostööd, samuti kui olukorda ei saa lahendada üksainus institutsioon või kui seda ei ole olnud võimalik lahendada pikema aja jooksul.

4. Spetsialistide koolitus

Õigusaktidega on ette nähtud mitmesugused spetsialistid (kohtunikud, prokurörid, advokaadid, kohtuametnikud ja kohtupsühholoogid), kes hindavad lapse meeleseisundit, samuti sertifitseeritud notarid, lastega töötavad politseiametnikud jt, kes peavad omandama eriteadmised lapse õiguste kaitse valdkonnas. Kohtunike koolitamise lapse õigustega seotud küsimustes korraldab justiitsministeerium.

5. Lapse huvid

Lapse õiguste kaitse seaduse kohaselt on kõigis lapsega seotud õigustoimingutes esmatähtsad lapse õigused ja huvid. Lätis tuleb järgida eeskätt lapse õigusi ja huve kõigis lapsi puudutavates toimingutes, mida teostavad kesk- või kohaliku omavalitsuse asutused, avalik-õiguslikud organisatsioonid, muud füüsilised või juriidilised isikud, kohtud ja muud õiguskaitseasutused.

Kõik füüsilised ja juriidilised isikud peavad kaitsma lapse parimaid huve kõigis toimingutes ja otsustes, mis mõjutavad või võivad mõjutada last otseselt või kaudselt. Lapse parimate huvide kindlakstegemisel peaks eesmärk olema leida lapse olukorrale jätkusuutlik lahendus, võttes asjakohaselt arvesse konkreetset olukorda ja seaduses sätestatud kriteeriume.

6. Järelevalve lapsi puudutavates kohtumenetlustes tehtud otsuste täitmise üle ja nende otsuste täitmisele pööramine

Kohe kui jõustub lapse õigusi või huve mõjutav kohtuotsus või kui selline otsus tuleks viivitamata täita, kuid seda ei tehta, võib lapse seaduslik esindaja esitada kohtuametnikule täitedokumendi. Kohus ei anna teavet tehtud kohtuotsuse kohta lapsele isiklikult. Eeldatakse, et lapse vanem või eestkostja kui seaduslik esindaja, kes tegutseb lapse parimates huvides, selgitab lapsele kohtuotsust vastavalt lapse võimele sellest aru saada ja edastab vajaliku teabe otsuse täitmisel tehtud edusammude kohta. Vajaduse korral teeb kohtuametnik hooldus- ja ligipääsuõigusega seotud asjades tehtud otsuste täitmiseks koostööd perekonnoakohtuga, andes juhiseid otsuse täitmiseks vajaliku teabe esitamiseks ja täitemenetluses osalemiseks.

7. Juurdepääs õiguskaitsevahenditele

Tsiviilkohtumenetluses esindab alaealist tema seaduslik esindaja, kelleks on üldjuhul lapse vanem või eestkostja. Alaealise seaduslik esindaja kaasatakse ka juhul, kui seadus võimaldab alaealisel teostada oma tsiviilmenetlusõigusi iseseisvalt.

Perevägivalla taustaga lapsele on ette nähtud täiendav kaitsevahend. Kui laps on vägivalla või sunniviisilise kontrolli ohver, võib lisaks vanemale või eestkostjale esitada kaitse taotluse ka perekonnoakohus või prokurör, pidas silmas lapse parimaid huve. See tähendab, et kui lapse seaduslik esindaja ei astu mingil põhjusel samme lapse õiguste kaitsmiseks, võib kohtule taotluse esitada üks eespool nimetatud pädevatest asutustest. Tuleb märkida, et kaitset vägivalla eest võib taotleda tsiviilkohtumenetluse mis tahes etapis, sealhulgas enne hagi esitamist.

8. Lapsendamismenetlus, sealhulgas rahvusvaheline lapsendamine

Lätis võib alaealise lapsendada juhul, kui see on tema parimates huvides. Lapsendamise õiguslikud alused on sätestatud tsiviilõiguses. Lapsendamismenetlus on sätestatud valitsuse määruses. Lapsendamise kiidab heaks kohus. Lapse võib lapsendada, kui ta on olnud enne lapsendamise heakskiitmist lapsendaja hoole ja järelevalve all, kui kohaliku omavalitsuse eestkoste- ja hooldusasutus – perekonnoakohus – on kindlaks teinud lapse ja lapsendaja vastastikuse sobivuse ning kui on piisavalt alust arvata, et lapsendamise tulemusel tekib tõeline lapse ja vanema suhe. Laps, kes on saanud 12aastaseks, peab andma lapsendamiseks isikliku nõusoleku.

Lapsendada sooviv isik peab esitama perekonnoakohtule vastava avalduse. Veendumaks lapsendava perekonna sobivuses, uurib perekonnoakohus asjaomast perekonda kooskõlas lapsendamismenetlusega. Lapse võib paigutada lapsendavasse perekonda perekonnoakohtu otsusega.

Seaduses sätestatud juhtudel ja korras on võimalik rahvusvaheline lapsendamine välisriiki, kelle suhtes on siduv 29. mail 1993. aastal Haagis alla kirjutatud riikidevahelises lapsendamises laste kaitseks tehtava koostöö konventsioon ning 20. novembri 1989. aasta lapse õiguste konventsioon ning kellega Läti on sõlminud kahepoolse lepingu, millega on kindlaks määratud rahvusvahelises lapsendamises tehtava vastastikuse õiguslase koostöö üksikasjad. Lapse võib lapsendada välisriiki, kui on saadud välisriigi lapsendamiskomisjoni arvamus, mis sisaldab järeldust, et rahvusvahelise lapsendamise protsess on kooskõlas asjaomases õiguses sätestatud lapse õiguste kaitse põhimõtetega ja on lapse parimates huvides.

■ Viimati uuendatud: 19/08/2024

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.